

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Voorzitter CVIN,
Dhr Mr J.P.M.H. Merckelbach

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS96000794	5 juni 1996

Onderwerp: Politieke Analyse KOREA

1. Naar aanleiding van uw verzoek van 30 mei j.l. bied ik u in bijlage aan een politieke analyse met betrekking tot Korea, in de vorm van een Informatiebundel.
2. Zonder bijlage is deze brief niet gerubriceerd.

Het Hoofd van de Militaire Inlichtingendienst

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (16 pp)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
Den Haag

Doorkiesnummer
070 - 3188004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

5 juni 1996

KOREA

- Een politieke analyse -

1. INLEIDING

a. Algemeen

Het Koreaanse schiereiland ligt in Oost-Azië tussen China en Japan. Het grenst in het noorden aan China en Rusland en wordt verder omzoomd door de Gele Zee en de Japanse Zee (ook wel aangeduid als Oostelijke Zee). Het heeft een totale oppervlakte van circa 221.500 km². Het schiereiland is sinds 1948 op de 38ste breedtegraad verdeeld in de Republiek Korea (Zuid-Korea) en de Democratische Volksrepubliek Korea (Noord-Korea). Noord-Korea is qua oppervlakte 1¼ keer zo groot als Zuid-Korea, maar van de totale bevolking leeft circa 65 % in het zuiden. Hoewel in beide Korea's het Koreaans de voertaal is, bestaan er tussen de Noord- en Zuid-Koreaanse varianten belangrijke verschillen.

Het Koreaans schiereiland heeft een moessonklimaat. Gedurende de maanden juni tot augustus heerst de zuidelijke moesson en is het (vochtig) warm tot zeer warm.

b. Historische achtergrond

Korea, het "Land van de Ochtendkalmte", is eeuwenlang het doelwit geweest van de door expansiezucht gedreven grootmachten China, Japan en Rusland. In 109 voor Christus werd het noordelijke gedeelte van Korea door China ingelijfd en werd de basis gelegd voor de grote invloed die de Chinese cultuur tot op de dag van vandaag op de Koreaanse samenleving uitoefent. Na geteisterd te zijn door vele invasies van Mongolen, Mansjoes en Japanners wist Korea zich vanaf de zeventiende eeuw geheel van het verkeer met andere landen af te sluiten (Hermit Kingdom).

In de tweede helft van de vorige eeuw werd dit isolement door Japan doorbroken en begon er een constante strijd om Korea tussen China, Rusland en Japan. Japan schakelde eerst concurrent China uit (Japans-Chinese oorlog 1894-95) en vervolgens Rusland, dat nog getracht had Japan te laten instemmen met een verdeling van Korea bij de 39ste breedtegraad in een gebied met een Russische en een Japanse invloeds-

[REDACTED]

sfeer (Japans-Russische oorlog 1904-1905). Korea werd daarmee tot 1945 een Japanse kolonie, die vanuit Tokyo werd bestuurd met iedere ontkenning van cultuur, taal, identiteit en burgerlijke vrijheden. Vanaf 1910 werd Korea in snel tempo ontwikkeld tot een grondstoffenleverancier voor de expanderende Japanse economie. Koreanen werden verplicht tijdens de Japanse oorlogsavonturen de opengevallen plaatsen in de Japanse industrie op te vullen en in het Japanse leger dienst te nemen.

In 1943 kwamen China, de Verenigde Staten en Engeland op een topconferentie in Cairo overeen dat Korea na de beëindiging van de oorlog met Japan onafhankelijk zou worden. Tijdens de conferentie van Potsdam (1945) onderschreef ook de Sovjet Unie dit besluit. Bij de Japanse capitulatie werd bepaald dat het Japanse leger zich in Korea ten noorden van de 38ste breedtegraad diende over te geven aan het Sovjet Rode Leger en ten zuiden van die scheidslijn aan de Amerikaanse troepen. Het Koreaanse vraagstuk was hiermede geboren, omdat de tijdelijke en willekeurige militaire lijn later het karakter kreeg van een scheiding tussen twee politieke systemen.

Hoewel in 1945 was overeengekomen dat in geheel Korea vrije verkiezingen onder internationaal toezicht zouden worden gehouden om over de toekomst van het land te beslissen, werd VN-waarnemers de toegang tot de noordelijke zone ontzegd. Daardoor konden alleen in het Zuiden verkiezingen worden gehouden. In augustus 1948 werd daar door winnaar Syngman Rhee officieel de Republiek Korea uitgeroepen, die in theorie het gehele schiereiland omvatte. Een maand later werd echter in het noorden door Kim Il-Sung de oprichting van de Democratische Volksrepubliek Korea afgekondigd, waarmee de deling ook in politiek opzicht haar beslag kreeg.

Nadat de Sovjet- en de Amerikaanse troepen het Koreaanse grondgebied in 1948 en 1949 hadden verlaten, ontstonden er langs de kunstmatig gevormde grens talrijke door beide partijen uitgelokte schermutselingen. Op 25 juni 1950 lanceerde Noord-Korea een massale aanval en liep binnen een paar dagen een groot deel van Zuid-Korea onder de voet. Dit leidde tot een door de VS geleide VN-operatie ter ondersteuning van het zuiden, waarna Noord-Korea werd teruggeslagen. In 1953 werd te Panmunjon (ca. 70 km ten noorden van de Zuid-Koreaanse hoofdstad Seoul) een wapenstilstand gesloten tussen de VN (VS), Noord-Korea en China, die nog steeds van kracht is. Zuid-Korea weigerde deze overeenkomst te ondertekenen. Het verdrag voorzag in de instelling van een gedemilitariseerde zone met een zgn. Joint Security Area, waar beide partijen te allen tijde problemen van wederzijds belang kunnen bespreken.

2. ZUID-KOREA

a. Algemeen

Zuid-Korea heeft een oppervlakte van ruim 98.000 km² en is daarmee ongeveer drie keer zo groot als Nederland. Zuid-Korea telt ca. 45,5 miljoen inwoners, eveneens bijna drie keer zo veel als Nederland. De bevolkingsgroei bedraagt iets meer dan 1 % per jaar. De gemiddelde levensverwachting is ruim 67 jaar voor mannen en ruim 74 jaar voor vrouwen. De belangrijkste godsdiensten zijn het christendom (48,6 %) en boeddhisme (47,4 %). Administratief is het land verdeeld in 9 provincies.

[REDACTED]

b. Politieke ontwikkelingen

Na de bevrijding van de Japanse koloniale overheersing in 1945, is in Korea geprobeerd een democratische bestel in te voeren. Van het veertigtal politieke partijen dat in 1947 opereerde verwierf in Zuid-Korea de Liberale Partij van Syngman Rhee een dominante positie. Hoewel democratisch in naam, kende Zuid-Korea sindsdien een door één partij en militairen gedomineerd autoritair regime. Dit heeft herhaaldelijk op bloedige wijze binnenlandse onrust onderdrukt, waarbij duizenden slachtoffers zijn gevallen. De binnenlandse veiligheidstroepen speelden hierbij een notoire rol.

Inmiddels is sinds 1987 een transformatie tot een meerpartijen democratie op gang gekomen. De president wordt nu rechtstreeks door de bevolking gekozen en kan niet meer dan één termijn van vijf jaar vervullen. In het kader van de democratisering is de bevoegdheid van de president om de noodtoestand uit te roepen, een geliefd middel van vroegere presidenten om aan de macht te blijven en repressieve maatregelen te kunnen nemen, aanzienlijk ingeperkt. Ook mogen actief dienende militairen geen regeringsfuncties meer vervullen. De omvang van de veiligheidstroepen is gereduceerd.

Sinds 1993 wordt Zuid-Korea geleid door President Kim Young Sam, de eerste burgerpresident sinds 32 jaar. Deze heeft onder de achtereenvolgende militaire presidenten steeds een prominente rol gespeeld in de strijd voor de democratie. Hij behoort tot de centrum-rechtse Nieuw Korea Partij (NKP) (voorheen Democratisch Liberale Partij). Deze heeft bij de parlementsverkiezingen in april 1996 echter haar krappe meerderheid (150 van de 299 zetels) in de Nationale Assemblée (KUKHOE) verloren en beschikt nu nog maar over 139 zetels. Hierdoor kan de door Kim Young Sam beoogde politieke vernieuwing in gevaar komen.

De politieke oppositie bestaat momenteel op nationaal niveau na een reeks partijfusies uit drie partijen en een aantal onafhankelijke politici. De belangrijkste oppositiepartij, het centrum-linkse Nationale Congres voor Nieuwe Politiek (NCNP) kwam bij de parlementsverkiezingen in april j.l. met 24 zetels winst op 79 zetels, maar had gehoopt 100 zetels te behalen. De Assemblée omvat verder 50 vertegenwoordigers van de conservatieve Onafhankelijke Liberaal Democraten (ULD), 15 van de gematigde Democratische Partij en 16 onafhankelijken. De verkiezingsresultaten lieten overigens eens te meer zien dat de aanhang van de verschillende partijen regionaal grote verschillen vertoont. Zo vindt de NKP haar aanhang vooral in het zuidoosten, de NCNP in het zuidwesten en de ULD in centraal Korea. Dit heeft onder meer te maken met regionale verschillen in de welvaartsverdeling als gevolg van patronage door vroegere presidenten.

Het beleid van Kim Young Sam wordt gekenmerkt door een streven naar politieke vernieuwing. Hierin staan grotere politieke vrijheid, bestrijding van corruptie, vermindering van de overheidscontrole op de economie en verbetering van de kwaliteit van het leven centraal. Ook streeft de president naar een vreedzame hereniging van beide Korea's. Afrekening met misstanden uit het verleden vormt een belangrijk onderdeel van Kim's beleid. Dit heeft er in 1995 toe geleid dat de twee voorgaande presidenten, Roh Tae-woo en Chun Doo-whan, werden gearresteerd vanwege hun rol bij de militaire staatsgrepen van 1979 en 1980, alsmede de bloedige onderdrukking van de studentenopstand in Kwangju in 1980. Wat betreft Roh speelde bovendien grootschalige corruptie een rol. Met deze strafrechtelijke vervolgingen probeert Kim Young Sam de democratie in Zuid-Korea een steviger basis te geven.

[REDACTED]

In het algemeen vertoont de politieke situatie momenteel een stabiel beeld. Het verleden heeft echter geleerd dat impopulaire maatregelen van de regering al snel aanleiding kunnen geven tot grootschalige demonstraties en wanorde. In het verleden hadden geweldsuitbarstingen doorgaans te maken met verzet tegen het autoritaire optreden van de regering of pogingen van zittende presidenten om langer aan te blijven dan de toen in de grondwet toegestane twee termijnen. Het politieke vernieuwingsbeleid van de huidige president geeft (vooralsnog) geen aanleiding om tegen de regering in opstand te komen, temeer omdat de inkomenspositie en het welvaartsniveau van de Zuid-Koreanen duidelijk verbeteren en sociaal-economische onrust daarom evenmin een rol van betekenis speelt.

In deze situatie zou verandering kunnen komen als wegens een vermeende dreiging uit Noord-Korea opnieuw beperkingen aan de vrijheid van meningsuiting of bewegingsvrijheid zouden worden opgelegd. Hoewel van sommige kanten wordt beweerd dat momenteel van een verhoogde dreiging vanuit Noord-Korea sprake is, zijn er geen signalen dat de huidige president op basis hiervan van plan is bijzondere maatregelen te nemen. Mede gezien de sterke economische groei en verbetering van de levensomstandigheden lijkt er weinig reden om de komende jaren opnieuw grootschalige ongeregelheden te verwachten. Dit bevordert een stabiel investeringsklimaat.

c. Economische ontwikkelingen

Als gevolg van de Japanse koloniale overheersing en de Koreaanse oorlog van 1950-1953 was Zuid-Korea in de jaren '50 een zeer arm land. De infrastructuur was sterk aangetast en voor buitenlandse investeerders had het weinig aantrekkingskracht. Sinds haar eerste economische vijfjarenplan van 1962 heeft Zuid-Korea echter met buitenlandse hulp een sterke economische groei doorgemaakt. Hierdoor veranderde Zuid-Korea van een overwegend op kleinschalige landbouw aangewezen economie, die net in staat was in de behoeften van de eigen bevolking te voorzien, tot één van de leidende industriële landen ter wereld (11e op de economische wereldranglijst). Gemiddeld bedroeg de economische groei van 1962-1993 meer dan 8% per jaar, één van de hoogste groeicijfers ter wereld. Aan het begin van de jaren '90 nam de groei weliswaar af tot minder dan 5%, maar inmiddels bedraagt deze weer meer dan 7% per jaar. Naar verwachting zal ook de komende jaren dit groeitempo worden gehandhaafd.

Het Bruto Nationaal Produkt (BNP) is toegenomen van circa 2,3 miljard dollar in 1962 tot 340 miljard dollar in 1995. Doordat tegelijkertijd een sterke bevolkingsgroei plaatsvond is het BNP per hoofd van de bevolking minder snel toegenomen, van 87 \$ tot 8550 \$. Het aandeel van de landbouw in het BNP is in deze periode afgenomen van 37% tot circa 7%, terwijl het aandeel van de industriële produktie verdubbelde tot ca. 28%. Het aandeel van de ondersteunende sector (elektriciteit, gas, water en bouw) nam toe van ruim 46% tot circa 65%. Het totale handelsvolume, import en export gezamenlijk, groeide van 500 miljoen tot 208 miljard dollar, waarmee Zuid-Korea nu op de wereldranglijst de dertiende plaats inneemt. Er is derhalve sprake van een duidelijke groei-economie, die buitenlandse investeerders grote mogelijkheden biedt.

De groei was gebaseerd op een door de staat gestuurd economisch stimuleringsbeleid waarin "strategische", export-gerichte industriële sectoren, zoals staalproductie, scheepsbouw, auto-industrie en elektronica centraal stonden. Tegelijkertijd was sprake

van een zekere afscherming van de binnenlandse markt om de eigen industrie en afzetmarkten te beschermen. In reactie op de strak door de staat gecontroleerde bevordering van met name de grootschalige zware industrie is de "Nieuwe Economie" van president Kim Young Sam gericht op het stimuleren van een breder scala aan economische activiteiten, een grotere autonomie voor de verschillende sectoren en het bevorderen van de creativiteit teneinde tot grotere efficiëntie te komen. In dat kader wordt ook een eerlijker verdeling van de inkomens nagestreefd. Schaduwzijde hiervan is dat de Zuid-Koreaanse economie zich in sommige sectoren in vergelijking met andere Oost-Aziatische landen uit de markt dreigt te prijzen. Mede in dit licht is een deel van de grote industriële conglomeraten begonnen met investeringen in andere, goedkopere Aziatische landen, teneinde een deel van hun productie naar die landen over te brengen om kosten te besparen. De winsten dragen echter nog steeds bij aan de economische groei van Zuid-Korea.

De "Nieuwe Economie" neemt ook afstand van Zuid-Korea's traditionele protectionistische economische opstelling tegenover de buitenwereld. Centraal hierin staan de erkenning van de interdependentie van nationale economiën en het risico dat protectionisme op den duur meer kost dan het oplevert. In dit kader zal de Zuid-Koreaanse economie meer worden opengesteld voor buitenlandse concurrentie.

Teneinde de eenwording van Korea te bevorderen streeft Zuid-Korea naar meer economische samenwerking met Noord-Korea. Zo bestaan plannen voor grote investeringen in Noord-Korea om de Noord-Koreaanse economie, die met een nijpend tekort aan investeringsmiddelen kampt maar daarentegen over een overschot aan arbeidskrachten beschikt, uit het dal te halen. Hiervan is tot dusver echter weinig gerealiseerd, waarbij ongetwijfeld een rol speelt dat het noorden vreest door het zuiden economisch overheersd te zullen worden.

Voor de komende jaren lijken de vooruitzichten voor een verdere economische groei, een doorzettende toename van de handel en een sterke verhoging van het BNP per hoofd van de bevolking tot meer dan 10.000 \$ per jaar gunstig. Het economische succesverhaal heeft echter ook schaduwkanten, omdat deze kan leiden tot een roep om beschermingsmaatregelen tegen de invasie van Koreaanse producten en dumpingpraktijken. Op langere termijn is de kans dan ook groot dat de economische groei opnieuw zal afnemen, waardoor de kans op sociale onrust zou kunnen toenemen.

d. Veiligheidsbeleid

Sinds de Noord-Koreaanse invasie van 1950, de VN-vredesoperatie van 1950-1953 en het daaruit voortgekomen bestand, wordt het Zuid-Koreaanse veiligheidsbeleid bepaald door de relatie met het buurland en militaire rivaal Noord-Korea. Van betekenis is hierbij tevens haar geografische ligging in de nabijheid van Rusland, China en Japan, waardoor Zuid-Korea in Noordoost-Azië een strategische positie inneemt, die met name van belang is voor de Verenigde Staten. Dit komt met name tot uitdrukking in het feit dat beide landen zeer nauwe betrekkingen onderhouden en dat in Zuid-Korea nog steeds een groot aantal Amerikaanse militairen is gestationeerd. Hoewel Zuid-Korea in het verleden op grote schaal Amerikaanse militaire hulp ontving, is het door haar economische expansie en het overschot op de handelsbalans inmiddels in staat haar wapenaankopen, in 1995 ter waarde van 2.7 miljard dollar, zelf te bekostigen. Zuid-Korea vormt

echter nog steeds één van de belangrijkste afzetmarkten voor Amerikaans militair materieel in Azië.

Op het gebied van defensie heeft Zuid-Korea twee politieke doelstellingen: verdediging van het land tegen militaire bedreigingen van buitenaf en ondersteuning van het streven naar een vreedzame hereniging van Korea. De hieruit voortvloeiende militaire strategie beoogt in vredetijd de nationale veiligheid te garanderen door middel van afschrikking van een militaire aanval. Indien afschrikking zou falen zal Zuid-Korea zich echter genoodzaakt zien tot inzet van militaire middelen om haar grondgebied te beschermen c.q. te heroveren, en zo mogelijk in samenwerking met de VS een nationale hereniging te bewerkstelligen. De Zuid-Koreaanse inspanningen zijn er echter op gericht een politieke oplossing te vinden voor de politieke en militaire tegenstellingen tussen de beide Korea's. Met name in het begin van de jaren '90 leek Zuid-Korea daarbij enige vooruitgang te boeken. Onder invloed van de ontwikkeling van nucleaire wapens door Noord-Korea en de grote militaire inspanningen van dat land, zijn de politieke en militaire spanningen tussen beide landen de laatste jaren echter weer toegenomen.

Aan de wil tot zelfverdediging wordt vorm gegeven door de opbouw en instandhouding van een moderne, slagvaardige militaire organisatie, die mede op een solide samenwerking met de VS is gebaseerd. In dit kader worden de strijdkrachten geoefend om proportioneel te reageren op Noord-Koreaanse provocaties (flexible response). Indien de afschrikking onvoldoende mocht blijken om oorlog op het schiereiland te voorkomen, wordt bij de verdediging de grootste prioriteit gegeven aan de veiligheid van de hoofdstad Seoul, die op circa 50 kilometer van de gedemilitariseerde zone is gelegen. Voorts zal worden getracht de Noord-Koreaanse strijdkrachten zodanig te verzwakken dat een basis voor hereniging wordt gelegd.

Het defensiebudget van Zuid-Korea bedroeg in 1995 met 16 miljard dollar circa een kwart van de overheidsbegroting en ongeveer 3,3 % van het Bruto Nationaal Produkt. Gerelateerd aan het BNP is het defensiebudget de afgelopen jaren afgenomen, maar in absolute cijfers is nog steeds sprake van een toename van het defensiebudget die de inflatie licht overstijgt. Dit wordt mogelijk gemaakt door de sterke economische groei. Volgens Amerikaanse militaire analisten dient Zuid-Korea het jaarlijkse defensiebudget echter tenminste te verdubbelen om de achterstand ten opzichte van Noord-Korea in te kunnen halen. Er zijn echter geen aanwijzingen dat de Zuid-Koreaanse leiders daartoe bereid zijn, omdat dit ten koste van de verdere economische groei zou gaan.

De Zuid-Koreaanse strijdkrachten beschikken over 655.000 beroeps- en dienstplichtige militairen, alsmede 4,5 miljoen reservisten. Bij de landstrijdkrachten zijn in totaal 520.000 militairen werkzaam, verdeeld over drie gemechaniseerde infanterie divisies, 19 infanterie divisies alsmede diverse andere gespecialiseerde eenheden. De zeestrijdkrachten tellen circa 60.000 man, inclusief 25.000 mariniers. De Zuid-Koreaanse zeestrijdkrachten hebben als hoofdtaak de verdediging van de kust en beschikken hiertoe over kleinere eenheden uitgerust met licht materieel. De luchtstrijdkrachten hebben circa 53.000 militairen in dienst en opereren met jagers en jagerbommenwerpers alsmede ondersteuningsvliegtuigen, overwegend van Amerikaanse makelij. De 4,5 miljoen reservisten zijn ondergebracht in een civiel verdedigings korps en bij de kustwacht.

[REDACTED]

Na de ineenstorting van het communisme in Oost-Europa begon de VS met de terugtrekking van troepen uit (voormalige) probleemgebieden over de gehele wereld, met uitzondering van Zuid-Korea. Met de ontwikkeling van een nucleaire capaciteit door Noord-Korea blijft Zuid-Korea voorlopig nog afhankelijk van de militaire bescherming van de VS. Nog in begin 1995 werd door het Pentagon aangekondigd dat de VS-troepensterkte in de Noordoost-Aziatische regio voorlopig op ongeveer 100.000 blijft gehandhaafd. Hiervan zijn ruim 36.000 in Zuid-Korea gestationeerd, waarmee de verbondenheid tussen Zuid-Korea en de VS wordt gedemonstreerd. Een gedeelte van de kosten verbonden aan de Amerikaanse militaire presentie, bijna 400 miljoen dollar, wordt overigens door Zuid-Korea betaald.

3. NOORD-KOREA

a. Algemeen

Noord-Korea heeft een oppervlakte van circa 123.500 km² en is daarmee bijna vier keer zo groot als Nederland. Het aantal inwoners bedraagt ongeveer 24 miljoen, waarvan meer dan 100.000 Chinezen en ruim 300.000 Japanners. Meer dan de helft van de bevolking is atheïst.

b. Politieke ontwikkelingen

Sinds haar afscheiding in 1948 heeft Noord-Korea zich ontwikkeld tot één van de meest geïsoleerde staats- en maatschappijssystemen ter wereld, waarvan het interne politieke gebeuren zich vrijwel volledig aan waarneming onttrekt. In Noord-Korea wordt alles zeer strak gepland en georganiseerd, en stelt de bevolking zich in het algemeen zeer gedisciplineerd en onderdanig op. De Noord-Koreanen wordt verteld dat ze in een paradijs op aarde leven. Aan het hoofd van dit "paradijs" stond bijna vijf decennia "de grote leider" Kim Il-Sung, die als een soort half-god werd bewierookt, alles wist en op alle vragen antwoord had. In ruil daarvoor diende de bevolking onvoorwaardelijk achter elk woord van de grote leider te staan. Kim Il-Sung heeft voor Noord-Korea een eigen nationale vorm van communisme ontwikkeld, de djoetsje-ideologie, gebaseerd op onafhankelijkheid en vertrouwen op eigen kracht.

Sinds de dood van Kim Il-Sung in juli 1994 is de leiding waarschijnlijk overgenomen door diens zoon Kim Jong-Il. Een officiële benoeming van Kim Jong-Il als opvolger van zijn vader, president en secretaris-generaal van de (communistische) Arbeiderspartij is echter uitgebleven.

De president van Noord-Korea wordt formeel door de Opperste Volksassemblee (parlement) gekozen. Dit telt in totaal 687 leden, maar is in feite een machteloos politiek orgaan. Het parlement bekrachtigt slechts de in de partijtop genomen besluiten. De daadwerkelijke macht berust bij het 13 leden tellende Politbureau van het Centraal Comité van de 2,4 miljoen leden tellende Arbeiderspartij. Het Centraal Comité telt in totaal 145 leden en 103 plaatsvervangend leden. In principe kiest het Centraal Comité de secretaris-generaal, d.w.z. de partijleider, maar in de praktijk wordt de beslissing daarover door het Politbureau genomen.

[REDACTED]

Over de nieuwe leider Kim Jong-Il is weinig bekend. Kim zou altijd in de voetsporen van zijn vader hebben gestaan, maar zou slechts de laatste jaren voor de dood van zijn vader directer bij de dagelijkse leiding over het land zijn betrokken. Sinds december 1991 controleert hij in elk geval het Volksleger. In 1992 werd hij tot maarschalk benoemd. Zijn macht over het leger is toegenomen toen hij in 1993 voorzitter werd van het Nationaal Defensie Comité, een machtig 11 leden tellend regeringsorgaan. Maar binnen het leger zou Kim wegens zijn gebrek aan militaire kennis nog niet het volledige vertrouwen genieten. Ook binnen de partij en de regering zou oppositie tegen hem bestaan. Voorts is het opvallend dat andere Kim-leden in het openbaar optreden, zoals Kim Il-Sung's tweede zoon Kim Pyong-Il en zijn jongere broer Kim Yong-Ju, maar Kim Jong-Il zelf vrijwel niet. Een officiële benoeming tot president en secretaris-generaal lijkt echter na een rouwperiode van bijna twee jaren (juli a.s.) en de aanstaande viering van de 51ste verjaardag van de machtige Arbeiderspartij (oktober a.s.) nabij. Kim lijkt tot dusver in grote lijnen de door zijn vader verankerde nationale ideologie te willen voortzetten.

c. Economische ontwikkelingen

Als gevolg van de ineenstorting van het socialisme in de voormalige Sovjet Unie en de "communistische" landen in Oost-Europa, die de belangrijkste handelspartners van Noord-Korea waren, is de buitenlandse handel van Noord-Korea in het begin van de jaren '90 met ongeveer de helft verminderd. In samenhang hiermee is het Noord-Koreaanse Bruto Nationaal Produkt tussen 1989 en 1993 met ruim twintig procent gedaald en bedraagt het momenteel niet meer dan circa 21 miljard dollar. De industriële productie is met bijna 30% gedaald. Door deze ontwikkelingen kampt Noord-Korea met een groot tekort aan buitenlandse valuta. Omdat de Noord-Koreaanse economie sterk van de invoer van machines, brandstoffen, grondstoffen en zelfs consumptiegoederen afhankelijk is, bevindt de Noord-Koreaanse economie zich momenteel in vergelijking met het welvarende Zuid-Korea in een uiterst netelige situatie.

Ondanks inspanningen om de economie uit het dal te helpen, is de buitenlandse handel van Noord-Korea de laatste twee jaren opnieuw gedaald. In 1994 bedroeg het handelsvolume 2,64 miljard dollar, hetgeen een vermindering van ruim 30% ten opzichte van het voorgaande jaar betekende. De belangrijkste handelspartners van Noord-Korea zijn Japan, China en Rusland.

De Japans-Noord-Koreaanse handel bedroeg in 1994 nog maar 473 miljoen dollar, maar heeft in 1995 de Chinees-Noord-Koreaanse handel overvleugeld waardoor Japan momenteel de belangrijkste handelspartner van Noord-Korea is geworden. Bovendien hebben organisaties in Japan financiële steun ten bedrage van naar schatting 1,5 miljard dollar aan de Japanse minderheidsorganisatie 'Chongryon' in Noord-Korea doen toekomen.

De handel met China is in 1995 met ruim 11% gedaald tot circa 550 miljoen dollar (export 63,6 miljoen dollar, een daling t.o.v. vorig jaar van ongeveer 60%; import 486,4 miljoen dollar, een stijging van 14,5%), waarbij ongetwijfeld een rol speelt dat de import van olie uit China, tot 1995 ruim 900.000 ton op jaarbasis, vrijwel tot stilstand is gekomen.

[REDACTED]

De handel met Rusland is eveneens beduidend verminderd en bedroeg in 1995 nog slechts ongeveer 100 miljoen dollar tegen 400 miljoen dollar in 1994. Wel treffen Noord-Korea en Rusland voorbereidingen om hun samenwerking op het gebied van de economie, wetenschap en technologie weer uit te breiden. Rusland zou inmiddels (met name technische) steun hebben toegezegd voor de verbetering van de Noord-Koreaanse industriële infrastructuur en het transportnet, maar Noord-Korea heeft Rusland weinig te bieden. De Noord-Koreaanse schuld aan Rusland bedraagt ruim 5 miljard dollar, circa tweederde van de buitenlandse schuldenlast van Noord-Korea.

Voor het eerst sinds de Koreaanse deling is sprake van een toename van de handel met Zuid-Korea. In 1994 is de handel tussen de Korea's met name op het gebied van de lichte industrie met ruim 5% gestegen tot 180 miljoen dollar. Vorig jaar is deze verder gegroeid tot ongeveer 300 miljoen dollar. Plannen van Zuid-Koreaanse concerns om honderden miljoenen dollars in Noord-Korea te investeren stagneren echter doordat vrijwel alle voorgestelde projecten niet worden uitgevoerd of vanwege de heersende politiek-militaire spanningen zijn uitgesteld. Een belangrijke rol speelt waarschijnlijk in het noorden ook de vrees voor economische overheersing door het rijke zuiden.

Overstromingen betekenden vorig jaar een nieuwe tegenslag voor de Noord-Koreaanse economie. Volgens Noord-Koreaanse autoriteiten hebben de overstromingen van medio 1995 namelijk in totaal schade ter waarde van 15 miljard dollar aan de landbouw en infrastructuur toegebracht. Hierdoor zijn bovendien tenminste 5 miljoen mensen getroffen. Als gevolg van deze overstromingen zou het gemiddeld inkomen per hoofd van de bevolking vorig jaar van 1000 dollar naar ten hoogste 719 dollar per maand zijn gedaald.

Teneinde hongersnood te bestrijden heeft Noord-Korea tot dusver officieel twee keer een oproep gedaan voor meer buitenlandse hulp. Aan financiële hulp zou tot dusver echter niet meer dan een bedrag van ongeveer 5 miljoen dollar zijn binnengekomen. Voorts hebben onder meer China, Japan en Zuid-Korea in totaal circa één miljoen ton voedsel aan Noord-Korea geleverd om de ergste nood te lenigen. Volgens de VN Landbouworganisatie FAO zal het Noord-Koreaanse voedseltekort dit jaar desondanks ten minste nog ongeveer één miljoen ton bedragen. Volgens Zuid-Korea echter zijn de cijfers met betrekking tot de voedseltekorten in Noord-Korea sterk overdreven en zou het noorden ten gevolge van de overstromingen slechts een voedseltekort hebben van ten hoogste 150.000 ton.

De Noord-Koreaanse economie zal zich waarschijnlijk op korte termijn niet kunnen herstellen. Hoewel Noord-Korea naar een economisch vooraanstaande positie in de wereld streeft en hoopt deze in 2010 bereikt te hebben, is het uiterst twijfelachtig of deze ambitieuze doelstelling gerealiseerd zal kunnen worden zonder nauwere samenwerking met onder meer Zuid-Korea.

d. Veiligheidsbeleid

Vanuit het communistische denkpatroon heeft Noord-Korea altijd hoge prioriteit toegekend aan de versterking en instandhouding van haar strijdkrachten en defensie-industriële sector. Tot 1992 heeft Noord-Korea volgens Westerse schattingen jaarlijks meer dan 5 miljard dollar aan de defensie-sector besteed, hetgeen neerkomt op

ongeveer 20 % van het BNP. De laatste twee jaar is het Noord-Koreaanse defensiebudget echter gedaald tot ruim 2 miljard dollar, terwijl het volgens Noord-Koreaanse opgave rond 1,5 miljard dollar schommelt. Ondanks de economische impasse waarin Noord-Korea zich momenteel bevindt tracht het haar militaire inspanningen op peil te houden en was de laatste jaren mogelijk zelfs sprake van enige uitbreiding. De voorwaartse ontplooiing en de trainingsactiviteiten van de strijdkrachten zijn tot dusverre niet wezenlijk teruggebracht. Driekwart van de strijdkrachten (circa 600.000 man) bevinden zich in de omgeving van de gedemilitariseerde zone tussen de beide Korea's.

Volgens de Noord-Koreaanse militaire doctrine moeten de strijdkrachten bij een gewapend conflict op twee fronten tegelijk strijd kunnen voeren. De strategie van de Noord-Koreaanse strijdkrachten heeft een offensief karakter en gaat in grote lijnen uit van een verrassingsaanval ingeleid door artillerie-vuur en bombardementen door de land- en luchtmacht langs de gedemilitariseerde zone. De strategie voorziet verder in de inzet van overwegend lichtbewapende infanterie-eenheden achter de Zuid-Koreaanse linies, die na de Noord-Koreaanse verrassingsaanval mogelijk door de verrassing en initiële Noord-Koreaanse overmacht gedesintegreerd zijn geraakt. Tenslotte is voorzien in de inzet van speciale eenheden op strategische punten ver landinwaarts op Zuid-Koreaans grondgebied. Bij de in de jaren '70 begonnen herstructurering van de strijdkrachten is in dit kader extra aandacht geschonken aan de herstructurering van de landstrijdkrachten, die het grootste en belangrijkste krijgsmachtdeel vormen.

In totaal hebben de Noord-Koreaanse strijdkrachten een sterkte van circa één miljoen man; waarvan 900.000 bij de landstrijdkrachten, 80.000 bij de luchtmacht en 40.000 bij de zeestrijdkrachten. Voorts beschikt Noord-Korea over circa ca. 5 à 6 miljoen reservisten. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang van circa 25 miljoen betekent dit een gigantische en uiterst kostbare inspanning die de economie moeilijk kan dragen. Een deel van de economische problemen kan daarom worden toegeschreven aan een overmatige militaire inspanning, die Noord-Korea niet bereid is wezenlijk te reduceren. Het operationeel vermogen en de gevechtsgereedheid van de Noord-Koreaanse strijdkrachten zouden momenteel hoger zijn dan ooit tevoren.

Hoewel Noord-Korea in 1987 de conventie over biologische wapens heeft getekend en medio 1993 heeft verklaard geen chemische wapens te bezitten en te produceren, zijn er aanwijzingen dat Noord-Korea sinds 1960 actief is op het terrein van de biologische en chemische technologie. Het zou in totaal over ca. acht bio-chemische fabrieken beschikken en sinds het begin van de jaren '80 zouden daar ontwikkelde biologische wapens operationeel inzetbaar zijn.

Noord-Korea beschikt ook over een groot aantal raketsystemen (Frog, Scud en Nodong) naar Sovjet/Russisch ontwerp die door Noord-Korea zijn gemodificeerd en bruikbaar zijn voor de inzet van chemische, biologische en kernwapens. Daarnaast is sprake van (de ontwikkeling) van een nieuwe raket voor de lange afstand, de Taepo Dong. De productie van deze wapens levert niet alleen een belangrijke bijdrage aan de versterking van de Noord-Koreaanse strijdkrachten, maar de export van met name ballistische wapens en technologie naar landen in het Midden-oosten, vormt voor Noord-Korea ook een belangrijk ruilmiddel bij de verwerving van voedsel, brandstoffen en harde valuta tot een tegenwaarde van naar schatting jaarlijks meer dan 100 miljoen dollar.

[REDACTED]

Zowel Zuid-Korea als Japan beschouwen overigens de Noord-Koreaanse (ballistische) raketten als een directe dreiging. Tegen die achtergrond hebben onlangs voor het eerst officiële besprekingen tussen de VS en Noord-Korea over proliferatie van raketten en rakettechnologie plaatsgevonden. Aan dit zogenaamde Missile Technology Control Regime (MTCR) zouden coördinerende gesprekken van de VS met onder meer Japan en Zuid-Korea vooraf zijn gegaan. De besprekingen tussen de VS en Noord-Korea hebben tot doel Noord-Korea op termijn te bewegen tot ondertekening van het MTCR verdrag. Concrete resultaten zijn echter nog niet bereikt.

4. BETREKKINGEN TUSSEN NOORD- EN ZUID-KOREA

Na de val van het communisme in de voormalige Sovjet Unie en Oost-Europa en de hereniging van West- en Oost-Duitsland is op het Koreaans schiereiland ook het vraagstuk van een mogelijke hereniging van de beide Korea's aan de orde gesteld. Destijds was zelfs sprake van een mogelijke confederatie, waarin beide landen met behoud van hun politieke systemen op terreinen als economie en veiligheid zouden samenwerken. Vooral in het begin van de jaren '90 leek een voorzichtige toename van bilaterale contacten op gang te komen. Zowel ten gevolge van de politieke onzekerheid in Noord-Korea na de dood van Kim Il-Sung, als vanwege beschuldigingen dat Noord-Korea een kernwapen zou ontwikkelen, is de ontspanning tussen beide Korea's op een dood spoor geraakt en zijn de onderlinge spanningen weer toegenomen.

Een cruciale factor hierbij was het feit dat Noord-Korea medio 1994 weigerde controle van zijn nucleaire installaties door het internationale atoomagentschap IAEA toe te staan, hoewel het zich daartoe bij de ondertekening van het Non Proliferatie Verdrag (NPV) in 1985 had verplicht. Dit was voor Zuid-Korea zorgwekkend omdat bij onderhoud aan een bepaalde Noord-Koreaanse nucleaire reactor ruim 10 kg plutonium niet kon worden achterhaald en deze hoeveelheid voldoende is om ten minste één atoombom te produceren. Naar verluidt zou Noord-Korea inmiddels zelfs over 5 atoombommen beschikken en zou het er naar streven de komende jaren nog eens 10 stuks te produceren. Hoewel na een aantal onderhandelingsrondes, waaronder ook het bemiddelende bezoek van de voormalige Amerikaanse president Carter aan Korea, in oktober 1994 een doorbraak in de nucleaire kwestie werd bereikt door het afsluiten een nucleaire overeenkomst tussen de VS en Noord-Korea, blijft deze kwestie de onderlinge betrekkingen beïnvloeden omdat de uitvoering van de overeenkomst moeizaam verloopt. Mogelijk spelen recente ontwikkelingen rond het uit 1953 daterende bestandsaccord hierbij een rol.

Noord-Korea heeft namelijk onlangs opnieuw verklaard dat het wapenstilstandsaccord van 1953 verouderd is en moet worden vervangen. In de Noord-Koreaanse visie kan alleen constructief overleg met de VS over de vervanging van de bestaande wapenstilstandsovereenkomst door een bilateraal vredesverdrag tussen beide landen, met uitsluiting van Zuid-Korea, de spanningen op het Koreaans schiereiland verminderen. Overleg met uitsluiting van Zuid-Korea is voor de VS echter onaanvaardbaar, terwijl Zuid-Korea zich op het standpunt stelt dat de wapenovereenkomst niet eenzijdig kan worden verworpen en gehandhaafd moet blijven totdat een daadwerkelijk vredesaccord tussen beide Korea's is gesloten.

Inmiddels hebben de VS en Zuid-Korea aan Noord-Korea voorgesteld een vierpartijen-overleg met China te beginnen om uiteindelijk tot een vredesverdrag met en tussen de beide Korea's te komen, dat in de plaats moet komen voor de door Noord-Korea niet meer erkende wapenstilstandsovereenkomst van 1953. China toont begrip voor de wens tot een mogelijke constructieve rol in het overleg, maar lijkt vooralsnog de voorkeur te geven aan een Koreaanse dialoog. Volgens Noord-Korea werd begin 1992 echter al overeenstemming tussen beide Korea's over non-agressie, verzoening en samenwerking. De uitvoering van dit zogenaamde "drie-accord" tussen de beide Korea's zou echter door omstandigheden, zoals de dood van Kim Il-Sung, zijn gestagneerd. Hiermee lijkt Noord-Korea te willen onderstrepen geen behoefte te hebben aan een nieuw internationaal forum, maar desondanks zou Noord-Korea het voorstel voor vierpartijen-overleg van de VS en Zuid-Korea momenteel overwegen.

Feitelijk kan in dit kader overigens worden gesproken van een (informeel) zespartijen-overleg (met Rusland en Japan). Rusland heeft verklaard zich actief op te willen stellen inzake onderhandelingen met betrekking tot vrede op het Koreaans schiereiland. Toenemende druk op Noord-Korea zou namelijk volgens Rusland tot desastreuze gevolgen voor de Noordoost-Aziatische regio kunnen leiden, gezien de militaire krachtsverhoudingen tussen beide Korea's. Overigens is in dit verband ook het in 1961 tussen de voormalige Sovjet Unie en Noord-Korea gesloten vriendschapsverdrag, waarin (wederzijdse) politieke en militaire steun bij agressie van buitenaf werd toegezegd, van belang omdat Rusland zich internationaal als rechtsopvolger van de Sovjet Unie beschouwt. Rusland wil dit 'verlopen' verdrag vervangen.

De laatste tijd hebben zich herhaaldelijk spanningen voorgedaan bij onder meer de vier kilometer brede gedemilitariseerde zone tussen beide landen. Zo was onder meer sprake van (infiltratie-)incidenten en (wederzijdse) troepenbewegingen. In dit verband beschuldigt Noord-Korea Zuid-Korea (en de VS) van toenemende (militaire) activiteiten met een offensief/provocatief karakter. Hoewel ook gewag is gemaakt van een dreigende aanval van Noord-Korea op het zuiden, zijn er geen harde aanwijzingen dat Noord-Korea plannen in deze richting heeft of hiertoe daadwerkelijk voorbereidingen treft. Verklaringen hieromtrent lijken ook weinig realistisch, omdat een aanval op het zuiden voor het Noord-Koreaanse politieke bestel de doodsteek zou kunnen betekenen. Het kan echter niet worden uitgesloten dat Noord-Korea zich vanwege haar binnenlandse politieke en economische problemen in een militair avontuur zou storten. Vooralsnog lijkt de kans hierop gering en is een voorzichtige hervatting van de dialoog en toenadering tussen beide landen waarschijnlijker.

Annex A

Militaire Krachtsvergelijking Noord- en Zuid-Korea

De strijdkrachten van Noord-Korea omvatten ruim één miljoen man, tegen 655.000 man in de Zuid-Koreaanse strijdkrachten. De reserves van Noord-Korea bedragen ruim 5 miljoen man tegen een kleine 2 miljoen van Zuid-Korea. De Amerikaanse strijdkrachten, momenteel ca 36.000 man, zijn sinds 1945 in Zuid-Korea gestationeerd. Daarnaast kan de Verenigde Staten zijn strijdkrachten van andere lokaties, zoals met name Japan, Guam en de Filippijnen naar het Koreaans schiereiland verplaatsen. De Zuid-Koreaanse strijdkrachten zijn kwantitatief en ook in materieel opzicht de mindere van de Noord-Koreaanse strijdkrachten. Met name aan tanks en veldartillerie beschikken de Noord-Koreanen over vrijwel het dubbele aantal.

	ZUID-KOREA	NOORD-KOREA
Sterkte	LaSK	540.000
	Marine	60.000
	LuSK	55.000
	totaal	655.000
		900.000
		46.000
		84.000
		1.030.000
LaSK korpsen	11	15-17
divisies	50	53
brigades	21	99
Tanks	2.050	3.800
Gevechtsvtgn.	2.200	2.600
Veldartillerie	4.600	10.850
Marine combattanten	180	430
ondersteuningschepen	60	330
onderzeeboten	2	26
LuSK tactische vliegtuigen	520	850
ondersteuningsvl.	160	500
helicopters	630	290
Buitenlandse troepen :		
VS Landstrijdkrachten	26.000	
Luchtstrijdkrachten	9.500	

Overige strijdkrachten in de regio :

VS-strijdkrachten in Japan	45.000 man
Japan	235.000 man
Rusland	560.000 man
China	ca. 3.000.000 man

Annex B

Belangrijke persoonlijkheden in ZUID-KOREA

Kim Young-Sam	President
Lee Soo-Sung	Minister-President
Hong Jae-Hyung	Plv. Minister-President en Minister van Financiën en Economie
Rha Woong-Bae	Plv. Minister President en Minister van Nationale Hereniging
Gong Ro-Myung	Minister van Buitenlandse Zaken
Kim Yong-Tae	Minister van Binnenlandse Zaken
Ahn Woo-Mahn	Minister van Justitie
Park Jae-Yoon	Minister van Handel, Industrie en Energie
Lee Suk-Chae	Minister van Informatie en Telecommunicatie
Lee Yang-Ho	Minister van Defensie (Generaal b.d.)
Kim Dong-Jin	Voorzitter Chefs van Staven
Generaal Yoon Yong-Nam	Chef Staf Landstrijdkrachten
Admiraal An Byung-Tae	Chef Staf Zeestrijdkrachten
Generaal Yi Kwang-Hak	Chef Staf Luchtstrijdkrachten

Annex C

Biografiën

President Kim Young-Sam

Geboren op 20 december 1927 op het eiland Kojedo nabij Pusan.

Na Kyongnam middelbare school in Pusan (1947) studie filosofie en politieke wetenschappen) aan Seoul National University.

Werd na beëindiging studie (1952) in 1954 lid van de Nationale Assemblée. Begon in 1969 met succes oppositie op te bouwen tegen autoritaire regering van de toenmalige President Park Chung-Hee. Werd na de moord op President Park op 26 oktober 1979 gedurende twee jaren onder huisarrest geplaatst. Werd tot maart 1985 met andere prominente leden van de oppositie verbannen. Kwam in de politiek terug nadat in 1987 Roh Tae Woo politieke hervormingen aankondigde. Richtte in datzelfde jaar de oppositiepartij Democratische Partij voor Hereniging op en streed met name voor directe verkiezingen voor het presidentschap. Sloot zich in 1990 aan bij de Democratische Liberale Partij. Stelde zich eind 1992 voor het eerst kandidaat als President. Werd op 25 februari 1993 tot President van Zuid-Korea gekozen, de eerste president zonder militaire achtergrond sinds Park in 1961 aan de macht kwam.

President Kim was met name voor zijn presidentschap een enthousiast bergbeklimmer. Bovendien beleeft hij onder meer plezier aan het dagelijks joggen. Hij is getrouwd met Sohn Myong-Soon en heeft twee zonen en drie dochters.

Minister-President Lee Soo-Sung

Geboren op 10 maart 1939 in Chilgok-gun in de provincie Kyingsangbuk-do.

Studeerde van 1956-64 rechten aan Nationale Universiteit in Seoul, onderbroken door 1½ jaar militaire dienst in 1957-58. Promoveerde in 1976 tot Doktor in de Rechtsgeleerdheid. In 1970-71 verbonden aan Universiteit van Pittsburg in de VS en in 1978-79 aan de Universiteit van Parijs in Frankrijk.

Was van 1967-95, met onderbrekingen verbonden aan de Nationale Universiteit in Seoul.

Sinds december 1995 premier.

Gehuwd en heeft één zoon en één dochter.

